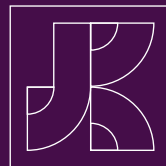
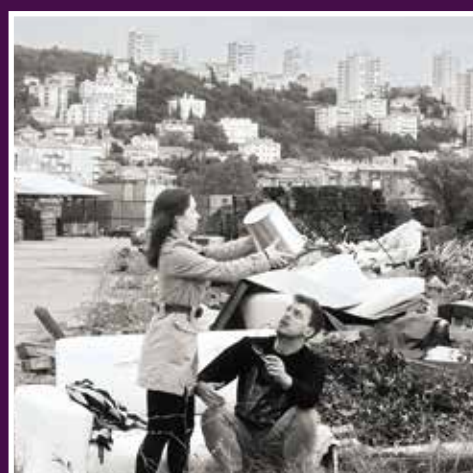
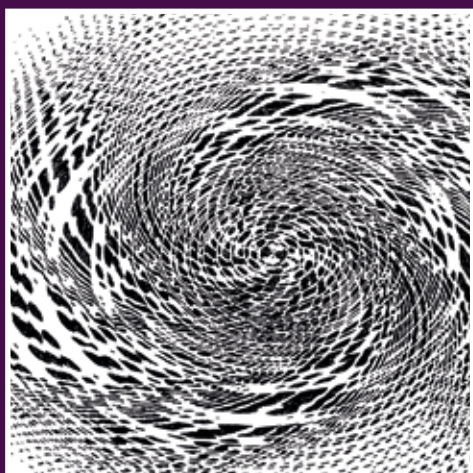
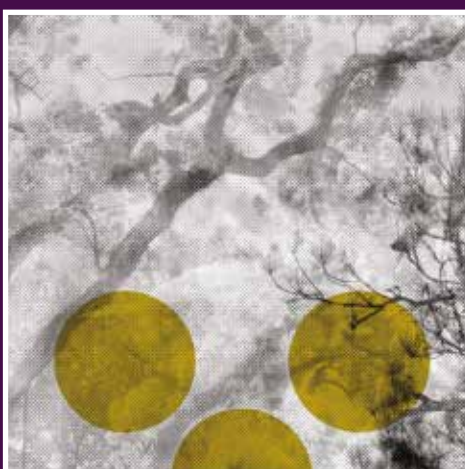

HRVATSKO
DRUŠTVO
LIKOVNIH
UMJETNIKA
RIJEKA

Galerija
Juraj
Klović
Rijeka

KRITIČAR BIRA

S e l e k t o r
NATAŠA IVANČEVIĆ

Izdavač: Hrvatsko društvo likovnih umjetnika Rijeka
Rijeka, Korzo 28/II, Tel: 051/332-494, 338-809
e-mail: hdlur@ri.t-com.hr, web: <http://hdlu-rijeka.hr/>

Za izdavača: Damir Šegota

Urednica: Jasna Rodin

Administrativna služba: Jadranka Jerkić

Organizator: Hrvatsko društvo likovnih umjetnika Rijeka

Likovni postav izložbe: Lada Segal

Oblikovanje kataloga: Branko Lenić

Tisak kataloga: Tiskara Sušak

Br. kataloga: 12 / 24

Naklada: 150 komada

CIP zapis dostupan u računalnom katalogu Sveučilišne knjižnice Rijeka pod brojem 150818048.

ISBN 978-953-6701-79-7

Naše programe podržavaju:

Upravni odjel za odgoj i obrazovanje, kulturu, sport i mlade grada Rijeke

Ministarstvo kulture i medija Republike Hrvatske

Županija primorsko-goranska

(Ne)prirodna antropocentrična stvarnost

Za ovogodišnju izložbu *Kritičar bira* pozvani su članovi HDLUR-a kako bi predložili umjetnička djela koja su nastala kao reakcija na posljedice narušene ravnoteže prirode zbog razornog ljudskog djelovanja u doba antropocena. Tema je proširena i na radove koji se bave prirodom kao „mjestom“ raznih fenomena - od osobnih, društvenih, povijesnih, ideoloških, egzistencijalnih, kulturoloških i drugih.

Antropocen je novo geološko razdoblje Zemlje, obilježeno razornim ljudskim djelovanjem na prirodnu ravnotežu. Započelo je 50-ih godina 20. stoljeća, nakon 11 700 godina dugog razdoblja holocena. Posljedice su svakodnevno vidljive pojavom razornih oluja, poplava i drugih katastrofa, klimatskim promjenama, potom izumiranjem životinjskih i biljnih vrsta te drugim ekstremnim pojavama, nezamislivim do tada. Osobito zabrinjava brzina i intenzitet njihova odvijanja te se pitamo kakvu to Zemlju ostavljamo mlađim pokoljenjima. Negativnost koja je preplavila čovjeka, širi se i na njegov destruktivan odnos prema prirodi. Zagovornici kapitalocena određuju središnju ulogu kapitalizma u stvaranju klimatske krize. U novije vrijeme kod pojedinaca je prisutan kontinuirani osjećaj nesigurnosti, tjeskobe i anksioznosti zbog straha od globalnih klimatskih promjena, prirodnih katastrofa i prekomjerne eksploatacije prirodnih resursa, pa je 2005. filozof Glenn Albrecht iskovao novi pojam solastalgija (od lat. *sōlācium* i grč. *algia*) koji označava ta bolesna stanja. Sve ovo govori o potrebi djelovanja i promjeni štetnih navika, a umjetnici su pozvani da i oni daju svoj doprinos globalnoj borbi za boljitak života na Zemlji.

Izložba je okupila radove koji na različite načine tematiziraju prirodu, te su predstavljeni kroz nekoliko tematskih cjelina. U suvremenoj umjetnosti temu pejzaža zamjenjuje širi pojam prirode koji se promatra i kao kulturni te društveni konstrukt. Njime definiramo ne samo fizički svijet nego i uvjete naše fizičke, političke, društvene i metaforičke interakcije. Dio radova na izložbi nastao je kao rezultat osobnog rukopisa i užitka stvaranja, ali i kao realni i simbolički prostor propitivanja društvenih, egzistencijalnih i globalnih pitanja. Prisutan je široki medijski raspon od crteža, slike, dokumentacije performansa, kompjutorske grafike, video rada i fotografije do skulpture, instalacije i proširene stvarnosti.

Radovi koji crtačkim ili slikarskim tehnikama prikazuju prepoznatljiv motiv pokazuju posve različite pristupe u temama i semantičkim aspektima prikaza. **Andrej Kurtin** je monokromnom paletom naslikao brdo prekriveno biljkama. Prikaz je ispražnjen od živih bića, a sivi tonovi i olujno nebo stvaraju nelagodnu slutnju prirodne nepogode. Prikaz predimenzioniranog štakora koji ispunjava platno neugodan je podsjetnik na glodavca koji sposobnošću prilagodbe može preživjeti surove uvjete, a koji još iz vremena kuge prenosi razne bolesti. Velika količina dostupne hrane u gradskim sredinama, uzrokuje njihove najezde i prekomjerno razmnožavanje. Predimenzioniran prikaz ove životinje neminovno otvara pitanje hoće li ona nadživjeti ljudsku vrstu. **Zdravko Milić** u svojim je djelima nadahnut znanstvenom fantastikom i antiglobalističkim teorijama. U središtu prikaza na slikama *Svi smo mi anđeli*, nalazimo krilati muški i ženski torzo kojima ne vidimo lica jer su prekrivena zatamnjenom kacigom. Impliciraju dehumanizaciju kao moguću posljedicu tehnocena. Preciznim crtežom ostvaruje nadrealni i futuristički prikaz te slutnju o mogućoj transformaciji čovjeka u hibridno biće bez emocija. **Sanja Ipšić Randić** ne slika prepoznatljive motive. U njenim radovima razvidno je nadahnuće prirodom kao izvorom čistog užitka u slikanju i istraživanju likovnih elemenata (boja, ploha, kompozicija). U apstraktnim obojenim plohama mekih rubova prenosi atmosferu koju povezujemo s bojama i promjenama koje se odvijaju u prirodi. Ona nastaje gradiranjem tonova vidljivim potezima kista, promjenom smjera poteza i raznolikom gustoćom slojeva. Usprkos betonizaciji i sve manjim zelenim zonama, utješno je da priroda i dalje može biti izvor nadahnuća i unutarnjeg sklada.

Grad pretrpan otpadom u doba "otpadocena" (pojam izveden iz engl. *wasteocene* kojeg okolišni povjesničar Marco Armiero predlaže kao alternativu antropocenu) tema je kojom se u urbanim fotografijama bave Fanita Barčot-Nikolac i Morena Kvaternik. **Fanita Barčot-Nikolac** foto-diptisima otkriva šokantne prizore koje je snimila u blizini centra Rijeke. Pažljivo birajući totale i detalje, sučeljava nas sa zapuštenim i otpadom zatrpanim vizurama, te izaziva stanje nelagode i nevjerice kod promatrača. Slične dojmove pobuđuju i fotografije **Morene Kvaternik**, no u njima nalazimo i humorno-nadrealne elemente. Sedam crno-bijelih fotografija koje čine jednu cjelinu – priču „Tko je ukrao djetinjstvo?“ govori o burnom muško-ženskom odnosu koji se odvija u centru Rijeke na odbačenom namještaju posred željezničkih tračnica koje vode u gomilu smeća.

Još viši stupanj nelagode potiče u gledatelju **Georgette Yvette Ponté** instalacijom *Dobar tek*. Uprizorila je svakodnevnu situaciju - stol za ručavanje aranžiran tradicionalnim atributima. Ali u tanjuru nije ukusan obrok već komadići plastične vrećice. Količina plastike koja se proizvodi i odbacuje u okoliš je sve veća ugroza za zdravlje svih vrsta na Zemlji, pa umjetnica ovim djelom adresira direktnu i svima razumljivu poruku podcrtavajući taj problem, kako bi utjecala na svijest ljudi i promjenu konzumerističkih navika stvorenih u doba antropocena. Kroz kontrast poznatog i grotesknog, autorica postavlja pitanje: „Što zapravo unosimo u svoje tijelo i kakav ćemo

svijet ostaviti budućim generacijama?"

Melinda Kostelac i Melita Sorola Staničić istražuju izvedbu u prirodi iz koje primaju poticaje za ekspresiju vlastitih egzistencijalnih stanja što djeluje oslobađajuće i katarzično. U krupnom kadru video rada *Prekozemnost_Empati-ja_migrations* **Melinda Kostelac** prikazuje proces autografskog matričnog stanja. Izgovarajući jedan od svojih tekstova koje objedinjuje pod nazivom *Prekozemnost*, u gotovo ritualnom repetitivnom ručnom brušenju taloga obale involucira gledatelja audio zapisom u vlastito unutarnje stanje koje zadire u univerzalne postulate prošlosti i sadašnjosti, migracija, nestajanja i opstanka. Tekst se referira na širi, globalni raspon promišljanja procesa stanja i čitanja/bilježenja povijesti na planeti, koji završava na obali neposrednih sjećanja autorice. Boravak u Šapjanama **Melite Sorole Staničić** koincidirao je s punim mjesecom i ljubavnom rikom Jelena, što ju je potaklo na izvedbu ritualnog plesnog performansa na obližnjoj livadi *Topla sjena mjeseca / Performans za Jelena*. Tome prethodi skidanje sjene iscrtavanjem obrisa vlastita tijela na tanki prozirni papir koji koristi u izvedbi, pa time izražava i osjećaje fragilnosti čovjekova postojanja.

Lada Sega sudjeluje na izložbi direktnim pozivom. Bavi se eko artom od početaka 1990-ih. Godinama djeluje na očuvanju kulturnih i prirodnih vrijednosti otoka Suska, gdje boravi veći dio godine, a tu je realizirala i niz eko-aktivističkih projekata (*Susak Expo 2006*, *Eko Susak 2008*, pošumljavanje otoka, revitalizacija autentičnog graditeljstva, projekt *Fragile* i drugi). U novije vrijeme proširuje interes istražujući specifične svjetske otočne mikro-cjeline. Fascinacija Islandom i lokalnim narodnim predajama o čudesnim duhovnim bićima prirode, poslužili su joj za transcendentni eko art projekt kojim mobilizira „nevidljive“ duhovne snage koji su joj posljednja nada u borbi za očuvanje okoliša.

Organski materijali, prikazi prirode ili forme koje su bliske onima iz prirode prisutni su u radovima Ljiljane Barković, Tomislava Ćurkovića, Kristine Čehulić, Igora Gržetića, Dubravke Kanjski i Darije Stipanić. Raznorodnih su izričaja, te nam otkrivaju neiscrpn kreativni potencijal i bezbrojne mogućnosti interpretacije. **Ljiljana Barković** u mediju stakla izvodi instalaciju *Krajolik (santa leda)* ostvarivši sugestivan prikaz ledenih santi koje se zrcale u dubokom hladnom moru (podloga od crnog stakla). Oštrih, prijetećih bridova i lomljive strukture impliciraju opasnost i krhkost zbog prekomjernog otapanja uslijed ubrzanog zagrijavanja Zemlje. Utjecaj na morski ekosustav kao i posljedice oslobađanja stakleničkih plinova su nesagledive. Indikativna je i upotreba stakla kao materijala jer je to ekološki materijal koji se može reciklirati, pa time autorica smanjuje količinu svoga ugljičnog otiska. **Tomislav Ćurković** materijalima iz prirode (obojani drveni furnir) gradi zoomorfnu kiparsku formu koja implicira krhkost i ranjivost životinjskog svijeta, ali i krhkost naših konstrukata prirode. Hibridni oblici mogu nas podsjećati na ribu ili pticu, ali cilj umjetnikove intervencije nije oponašanje oblika već poticanje asocijativnih procesa u promatraču. **Kristina Čehulić** koristi organske materijale – biljke, koje petrificira staklenom fuzijom. Biljku koju umeće unutar dvije staklene plohe izlaže visokoj temperaturi koja ju pretvara u pepeo, no tekstura joj ostaje trajno sačuvana. Koristeći rasvjetu nastaje *Svijetleći herbarij* kojim ističe poetičnost biljnog svijeta i potrebu za njegovim očuvanjem. **Igor Gržetić** u radovima iz serije *The Forest* snima konkretni prirodni ambijent, a potom istražuje transformacije koje proizlaze iz prelaska zvučnog koda u vizualni. Po riječima autora „*The Forest* utjelovljuje seriju kojom su zabilježeni prijeteći prirodni ambijenti, sinteza konkretnih ikonografskih motiva ... i transformirane zvučne dimenzije, odnosno uhvaćene specifične vibracije ili šuma (**šum** ovdje doslovno postaje **šuma**), svojevrstan kontrapunkt arkadijskim idilama. Serija hvata završnu fazu u razvoju (ili tijeku) antropocena. Distopijsku fazu u kojoj je devolucija zadala udarac evoluciji!“ **Dubravka Kanjski** u seriji audio-vizualnih kolaža *Kozmičko jaje* i *Skriveno tkivo (s)tvarnosti*, minucioznom crtežom stvara apstraktne oblike u kojima naslućujemo organske strukture i oku nevidljivo kretanje kozmičke energije. Crno-bijele forme imaju čvrsto uporište u jezgri iz koje se zrakasto šire. Upotrebom računalnog programa proširene stvarnosti (eng. augmented reality, AR), oblici se na čudesan način pokreću. Istovremeno se reproducira zvučni zapis koji je autentična aboridžinska samoponavljajuća glazbena forma didgeridooa, jednog od najstarijih glazbala na svijetu, za koji Aboridžini kažu da oponaša (pra)zvuč Svemira. Spojem vibrirajućih crteža i novih tehnologija autorica postiže dojam živih organizama i začudnih kozmičkih procesa. **Darija Stipanić** pronalazi nadahnuće u šetnjama prirodom, otkrivajući kvalitetu i vitalnost organskih materijala. Odabire drvo te istražuje njegov miris, tvrdoću i teksturu. Intervenira bojom kojom potencira teksturu površine drveta, stvarajući pritom bogate asocijativne sklopove.

Izložbom iz ciklusa *Kritičar bira*, predstavljeni su radovi riječkih umjetnika koji problematiziraju širi raspon tema koji se granaju od osobnog do globalnog stanja antropocentrične stvarnosti, od propitivanja sadašnjeg trenutka, do vizija budućnosti. Upotrebom raznih medijskih izričaja pokazuju mnogostrukost glasova i pristupa, te kreativni potencijal jednog dijela recentne riječke umjetničke scene.

Fanita Barčot Nikolac, *Umreženi Klimt*, 2021., fotografija, poliptih, 21 x 45 cm x 10 kom

Liljana Barković, *Krajolik (Santa leda)*, 2024., staklo, 20 x 11 x 6 cm, crna ploča, 30 x 30 cm

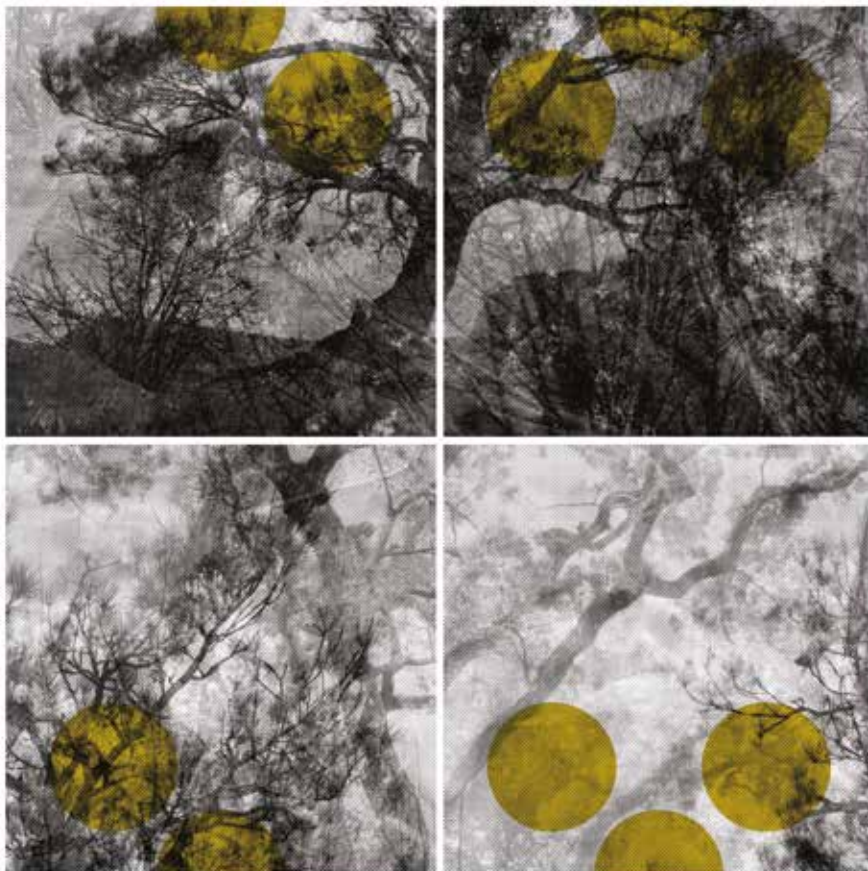

Tomislav Ćurković, *Bez naziva II*, 2022., obojeni furnir, 44 x 4 cm

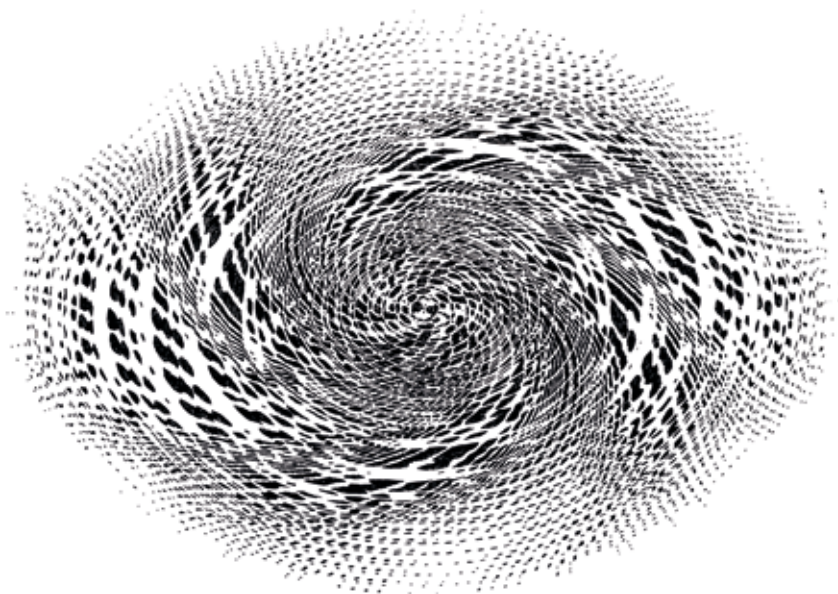

Kristina Čehulić, *Svijetleći herbarij*, 2023., kombinirana tehnika staklene fuzije i drva, 52,5 x 62,5 cm

Igor Gržetić, *The Forest IV*, 2024.,
računalna grafika, digitalni kolaž, 100
x 100 cm

Sanja Ipšić Randić, *Mapiranje II*, 2023.,
ulje na platnu, 100 x 50 cm

Dubravka Kanjski, *Kozmičko jaje*, 2020., audio-vizualni interaktivni kolaž (crtež 70 x 50 cm, rapidograf na papiru; animacija, zvuk)

Melinda Kostelac, *Prekozemnost_Empatija_migrations*, 2019., audio/video zapis, 1080 rezolucija, kamera, autorski tekst i glas: Melinda Kostelac, montaža: Luka Tilinger

Andrej Kurtin, *Štakor*, 2023., kombinirana tehnika na platnu, 90 x 60 cm

Morena Kvaternik, *Tko je ukrao djetinjstvo*, fotografija, 2022., poliptih, 24 x 32 cm

Zdravko Milić, *Svi smo mi anđeli III*, 2024., olovka i akril na perforiranom papiru, 75 x 111,5 cm

Georgette Yvette Ponté, *Dobar tek*, 2024., kombinirana tehnika, 64 x 58 x 37 cm

Darija Stipanić, *Po Istri III*, 20 x 6,7 X 31,5 cm, drvo hrast 2016.

Lada Segal, *Duhovi prirode, no. 7, 2015.*, akcija u prirodi, Island, fotografija: Dinko Cepak, dimenzije: 110 x 73,4 cm

Melita Sorola Staničić,
Topla sjena mjeseca /
performance za Jelena,
dokumentacija performancea,
2 digitalne fotografije 40 x 30
cm, 8 digitalnih fotografija 13
x 18 cm, foto: Romina Tominić,
Melita Sorola Staničić; Ivana
Butković sudjelovala u realizaciji
performancea

od 6. do 25. 2. 2025. • Galerija Juraj Klović • Verdijeva 19 b • Rijeka